

NT

M A G A Z I N E

HET BLAD VOOR DE OPENBARE SECTOR | **Nr. 51** | 2022 |

HET GESPREK

Koeriers: werknemers
of zelfstandigen?

PRIVATISERING

Vakbonden zeggen
vertrouwen in minister op.

OP STAP

Schattenjacht
in het museum.

BRUSSELE BRANDWEER IN DE KOU

DIRK VAN DER OUGSTRAETE
Militant voor ACV Openbare Diensten

04 Het gesprek

Arbeidsrechtbank ontkent
realiteit fietskoeriers
op het terrein.

06 Outsourcing

Is outsourcing altijd
een slechte zaak?

10 De klant

KSV Pittem organiseert indoor
jeugdvoetbaltornooi.

11 De stelling

Verplichte gemeenschaps-
dienst helpt langdurig
werklozen aan een baan.

12 De militant

Brusselse brandweer
trekt aan de alarmbel.

14 Privatisering

Geen vertrouwen meer
in minister Somers.

16 Campagne WSM

Kleine acties, grote gevolgen.

22 2 jaar later

Hebben onze gevangenen genoeg
personeel?

NT | EDITIE N°51 |
COLOFON

CONCEPT & REDACTIE
The Fat Lady

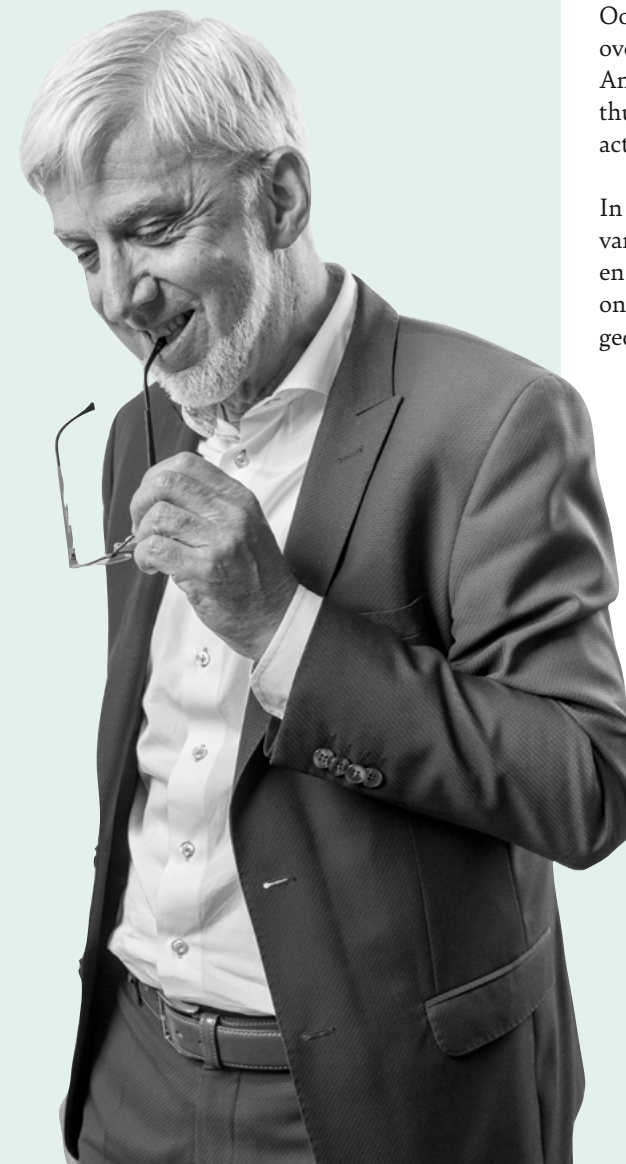
COVERBEELD
Anton Coene

COÖRDINATIE
Dorien De Wit,
Pers & Communicatie
ACV Openbare Diensten

DRUK
Roularta Printing
www.roulartaprinting.be

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
Jan Coolbrandt

OPNIEUW
EEN
CRUCIAAL
JAAR!

2022 wordt nog maar eens een cruciaal jaar voor onze pensioenen. Naast de noodzakelijke verhoging van het minimumpensioen liggen een aantal voorstellen, waaronder de loopbaanvoorwaarde van 42 jaar voor vervroegd pensioen en de kwestie van het deeltijds pensioen, klaar om onderhandeld te worden door de sociale partners.

Ondertussen wordt de Nationale Pensioencommissie geïnstalleerd. Die buigt zich over het aanvullend pensioen, de verhoging van de vervangingsratio en de problematiek van de gezinsdimensie (gezinspensioen, overlevingspensioen, pensioensplit ...). Uiteraard komen dan ook de zware beroepen ter sprake. Het is duidelijk dat de regering eerder voorstander is om op basis van de beroepsrisico's en de impact ervan op de levensverwachting een zachte eindloopbaan te faciliteren. Zo'n voorstel staat totaal haaks op ons standpunt over de zware beroepen.

Wij bereiden ons dan ook volop voor op de start van deze onderhandelingen. Het is zonneklaar dat het voor ons geen *walk in the park* zal worden. Concrete acties sluiten we dus zeker niet uit.

Ook strijdbaar zijn we over privatisering of afstoting van overheidsactiviteiten. Zoals in het dossier van het zorgbedrijf Antwerpen en de beslissing van het OCMW Oostende om de thuiszorgdiensten te privatiseren. De UGent wil een aantal activiteiten uitbesteden. Ook hier zullen wij ons verzetten.

In zulke dossiers maken wij ons grote zorgen over de greep van de Vlaamse beleidsmakers op de besluitvorming en dus op het beleid. Men kan zich de vraag stellen of onze burgermaatschappij (lees: democratie) daarmee gediend is. De vraag stellen is ze beantwoorden.

Ook federaal kunnen we onze teleurstelling niet verbergen over de houding van de federale overheid ten opzichte van haar ambtenaren en het overleg. De gesprekken over een federaal akkoord zijn nog niet afgerond en minister De Sutter lanceert al een frontale aanval op het ambtenarenstatuut.

Ondertussen wachten wij op het antwoord van de regering op onze intersectorale eisenbundel ...

Jan Coolbrandt is voorzitter van ACV Openbare Diensten

Reacties kan je sturen naar de redactie via: nt@acv-csc.be

Reacties: jan.coolbrandt@acv-csc.be

Goed nieuws voor koeriersdiensten, zorgen voor bezorgers?

Het arbeidsauditoraat en een dertigtal koeriers spanden eind vorig jaar een zaak aan tegen Deliveroo om erkend te worden als werknemer. De Franstalige arbeidsrechtbank van Brussel is echter van oordeel dat Deliveroo-koeriers geen werknemers zijn maar zelfstandigen. Hoe zit dat nu precies?

Omdat hij graag fietst maar vooral omdat Herman Loos het naadje van de kous wil weten, reed de socioloog een jaar lang undercover voor maaltijdbezorgbedrijf Deliveroo. “Ik had in 2018 een boek geschreven over bodemjobs op de arbeidsmarkt (Menselijke Grondstof), jobs die ik ook had uitgevoerd en ik verwachtte dat de problemen in deze sector gelijkaardig zouden zijn.

De recente uitspraak van de rechtbank heeft me verrast. De rechtbank erkent namelijk wel de economische afhankelijkheid van de koeriers ten opzichte van de app van Deliveroo, maar erkent die niet volgens de contractbepalingen. De rechtbank heeft dus de formele realiteit - hoe het

op papier staat - voorrang gegeven op de werkelijkheid. Daarom beschouwt de rechtbank de koeriers als zelfstandigen.

Deliveroo heeft hun contracten opgesteld op basis van eerdere vonnissen rond zelfstandigheid versus werknemers. Daarin staan allerlei bepalingen zoals geen verplichting om een Deliveroo-outfit te dragen, de vrije keuze bij opdrachten en de mogelijkheid voor koeriers om hun login te verhuren. Die logins worden vooral onderverhuurd aan mensen die illegaal in ons land verblijven.

Deliveroo eet van twee walletjes. Het draagt niet bij aan de sociale bescherming van de koerier

en het maakt geen kosten voor het materiaal. Fiets, kleding, smartphone en rugzak zijn voor rekening van de koerier. Normaal gesproken is autonomie het voordeel van zelfstandigen, maar dat is hier niet het geval. De koerier kan in de Deliveroo-app geen zoekopdracht ingeven en geen criteria bepalen. Het is één bestelling: te nemen of te laten. Van planning is geen sprake. En het bedrag dat je voor een opdracht krijgt, bepaalt Deliveroo en niet de zelfstandige. Dat noem ik geen autonomie. Gelukkig bemoeit de Europese Commissie zich hier nu mee en de voorspelling is dat zij maaltijdkoeriers als werknemers zal gaan beschouwen die onder de cao van de transportsector vallen. 🚲

Herman Loos is auteur van ‘Homo Deliveroo. Dwangarbeider van de weg’ en doceert sociologie aan AP Hogeschool en filosofie aan Odisee Hogeschool in Brussel.

TEKST
Willem-Jan van Ekert

FOTOGRAFIE
Anton Coene

OUTSOURCEN

om te besparen

EEN GOED IDEE?

TEKST
Willem-Jan van Ekert

ILLUSTRATIE
Gudrun Makelberge

Het standpunt van de vakbonden is duidelijk: outsourcing, ofwel uitbesteding, levert op lange termijn geen besparingen op, integendeel. Toch leeft het debat bij heel wat lokale besturen. Wat daar de oorzaken van zijn vroegen we aan UGent-professor bestuurskunde Joris Voets en David Vos die doctoreert over de dienstverleningskeuzes van lokale besturen.

JORIS VOETS “De OESO spreekt over outsourcing als het gaat om goederen en diensten die de overheid aankoopt om haar eigen taken te vervullen - zoals IT-ondersteuning inhuren. Er is ook sprake van outsourcing als de overheid bepaalde goederen en diensten financiert maar niet zelf levert, bijvoorbeeld op het vlak van gezondheid of wonen. De evolutie van uitbesteding van OESO-landen tussen 2009 en 2019 toont een lichte daling van ± 10 naar $\pm 8\%$ van het bnp. Daaronder zit veel reliëf: de schaal en soort van uitbesteding verschilt van land tot land, van overheid tot overheid, van sector tot sector, van gemeente tot gemeente.

België zet in vergelijking met andere OESO-landen minder in op die eerste vorm van uitbesteding, maar sterker op het financieren van dienstverlening die door

“Kleinere besturen die het financieel moeilijk hebben, lijken sneller hun toevlucht te zoeken tot de markt.”

controles outsourcen (*Vlaams minister Bart Somers besliste recent dat de trajectcontroles die de gemeente Bonheiden uitbesteedde aan een privébedrijf onwettig zijn, nvdr*), of bepaalde zorgdiensten laten uitvoeren door private partners (*in september voerden de vakbonden actie tegen privatisering in de zorg, nvdr*).

DAVID VOS “Bij uitbesteding denken mensen snel aan commerciële bedrijven, maar het gaat ook om social profit- en non-profitorganisaties.”, verduidelijkt hij. “Vooral de vraag

niet-publieke spelers wordt ingericht, zoals onderwijs en zorg.

Vlaamse gemeenten, onze voornaamste onderzoeksfocus, doen nog veel taken zelf of via gemeentebedrijven en intergemeentelijke samenwerking, wat volgens de OESO geen uitbesteding is. Publiek-private samenwerking lijkt wel aan belang te winnen en het debat over uitbesteding in sommige domeinen neemt toe, zoals gemeenten die traject-

aan wie er uitbesteed wordt en of die op winst gericht zijn, leidt tot verhitte debatten.”

Wat is het voordeel van uitbesteden?

DAVID VOS “Beleidsmakers verwachten vaak dat uitbesteding besparingen of een betere dienstverlening opleveren. De keuze is soms ook ideologisch: de politieke overtuiging dat de overheid sommige taken best overlaat aan de private sector. Lokaal gaat het vaak om een pragmatische afweging. Kleinere besturen die het financieel moeilijk hebben en een opdracht complex en gespecialiseerd vinden, lijken sneller hun toevlucht te zoeken tot de markt.”

JORIS VOETS “Nieuwe ontwikkelingen zetten soms ook tot meer uitbesteding aan. Kijk naar digitalisering: met de opkomst van de pc op de werkvloer konden we in de gemeente nog volstaan met iemand die pakweg MS Office kon installeren. Maar vandaag zijn de noden en mogelijkheden zo ruim dat het niet vreemd is om een beroep te doen op externe partners om bijvoorbeeld gemeentelijke websites te ontwikkelen of het documentenbeheer te digitaliseren.”

Is uitbesteding per definitie voordeliger?

DAVID VOS “Neen, garanties zijn er niet. De mate waarin een overheid effectief de markt kan laten spelen, is vaak essentieel. Als je een taak wil uitbesteden, valt er minder te

onderhandelen als er maar één potentiële aanbieder is of als er verschillende spelers zijn die concurreren.

De overheid moet ruimer nadenken: wat verwachten we van de organisatie aan wie we uitbesteden? Wat mag ons dat kosten? Welke garanties bouwen we in qua dienstverlening aan ons en aan de burger? En wat als die organisatie faalt in haar dienstverlening? Laat het contract voldoende

flexibiliteit toe om bij te sturen?

Goed uitbesteden vergt de nodige expertise.”

JORIS VOETS “Sommige studies leren dat uitbesteding voordeliger is, anderen bewijzen het omgekeerde en stellen vast dat kostenbeheersing zich vooral de eerste jaren voordoet en dat het daarna afzwakt of soms zelfs kantelt. Omdat de overheden die expertise niet meer in huis hebben met als gevolg dat ze minder goed contracten kunnen opvolgen of opnieuw aanbesteden. Het is dus gnuanceerd.”

“Die slinger-
beweging van
publiek naar
privaat en vice
versa is er eentje
van alle tijden.”

Heeft het ook te maken met de juiste mensen kunnen vinden?

JORIS VOETS “Als je er niet in slaagt de juiste mensen aan te trekken en die competenties toch vereist zijn om een kerntaak uit te voeren, dan is het begrijpelijk dat publieke organisaties externe partners inschakelen. Maar overheden hebben heel wat te bieden voor mensen die niet louter kiezen voor het geld: de inhoudelijke uitdaging, het imago van de organisatie, bijdragen aan het algemeen belang ...”

Zijn er ook voorbeelden van omgekeerde bewegingen: overheden die weer zelf taken uitvoeren die eerder uitbesteed werden?

DAVID VOS “Die slingerbeweging van publiek naar privaat en vice versa is er eentje van alle tijden. We zien dat zowel private bedrijven als overheden zich doorheen de geschiedenis bezighielden met afvalophaling, openbare netheid, woonzorg ... Uit internationale studies blijkt dat heel wat lokale besturen in de afgelopen jaren weer zelf diensten zijn gaan opnemen. Omdat de verwachte kostenbesparingen of kwaliteitsverbeteringen uitblijven, of door druk van burgerbewegingen of belangenverenigingen, of omdat de dienstverlening toch als kerntaak wordt beschouwd.”

JORIS VOETS “Bij heel wat Vlaamse lokale besturen zien we zo’n slingerbeweging niet snel gebeuren, zeker niet voor kapitaalsintensieve dienstverlening. We zien eerder een toename van samenwerking tussen overheden onderling en tussen overheden en niet-publieke partners, een trend die minstens zo belangrijk is om op te volgen.”

Omgekeerd kan ook!

Leuvens Schepen van ICT Thomas Van Oppens doekte onlangs de intercommunale ICT-dienst HeLics op die Leuven deelde met Hasselt. In de plaats komt een volwaardige directie Digitaal onder de vleugels van Stad Leuven. “We vinden het belangrijk dat ICT een fundamenteel onderdeel blijft van onze organisatie. Niet om zelf software te ontwikkelen, maar vooral om de link te leggen tussen onze inhoudelijke medewerkers en het bedrijf dat bepaalde applicaties maakt. Naast de overname van het HeLics-personeel, hebben we extra mensen aangeworven. We zijn nog altijd op zoek naar extra profielen, wat niet zo evident is want op die markt is het heel druk.

In eerste instantie speelde de kostprijs bij deze inkanteling niet zo’n grote rol, wel het democratische aspect. Want wat er binnen een intercommunale gebeurt, is minder zichtbaar voor een gemeenteraad. We wilden vooral kennis binnenhalen. Consultancy is enorm duur, als we daar toch gebruik van maken, dan zorgen we ervoor dat onze eigen mensen die kennis kunnen overnemen. Zodat we minder moeten uitbesteden en de kosten kunnen drukken.

In de war for talent hebben lokale overheden wel wat te bieden, dat mogen we niet vergeten. Zoals het feit dat men iets voor de gemeenschap kan doen in de plaats van aandeelhouders rijker te maken. De lonen liggen dan wel vaak hoger in de privésector maar overheden kunnen daar een heel sterke troef tegenover zetten: werkbaar werk.”

DE KLANT

© Thomas De Boever

“Het is de 17de keer dat we in de sporthal van Pittem een indoor boarding voetbaltornooi voor de jeugd organiseren. Het is het grootste evenement van onze club, dus de hulp van onze vijftig vrijwilligers is meer dan welkom. Door corona kregen we pas twee dagen voor de start van het tornooi de goedkeuring dat het mocht doorgaan.”

Andy Kindt, jeugdbestuurder bij voetbalclub KSV Pittem

DE STELLING

Verplichte gemeenschapsdienst helpt langdurig werklozen aan een baan

WAAR

NIET WAAR

INTRO

Wie langer dan twee jaar werkloos is, moet in Vlaanderen vanaf 2023 verplichte gemeenschapsdienst doen. Dat besliste Vlaams minister van Werk Hilde Crevits. Op lange termijn zou dat hen aan een baan helpen. Klopt dat wel?

In Vlaanderen zijn zo’n 70.000 mensen al langer dan twee jaar werkloos. Met de verplichte gemeenschapsdienst wil de Vlaamse regering hen een duwtje in de rug geven om ze weer aan de slag te helpen. Dat houdt in dat ze een taak krijgen bij de lokale besturen, bijvoorbeeld in een vaccinatiecentrum of bij de groendienst.

Volgens minister Crevits staan mensen die langdurig werkloos zijn ver van de arbeidsmarkt. Volgens haar verliezen ze een aantal competenties die nodig zijn voor een job. “Ik wil hen weer goesting geven om de stap naar de arbeidsmarkt te zetten”, redeneert ze. Werkzoekenden die de gemeenschapsdienst weigeren, verliezen hun uitkering.

CONCLUSIE

Verplichte gemeenschapsdienst leidt niet tot meer banen voor langdurig werkzoekenden. ACV is voorstander van andere systemen die wél positieve effecten zouden hebben. Denk maar aan de ‘zones sans chômeurs’, een aanpak die nu in Brussel voorligt. In dat systeem krijgen werkzoekenden een echte baan, met een echt contract, loon en begeleiding – bijvoorbeeld in de sociale economie. De financiering gebeurt voor een stuk door de werkloosheidsuitkering, de meerkost in dit systeem is dus beperkt. Een echte win-win, dus.

Toch blijkt uit wetenschappelijk onderzoek dat gemeenschapsdienst langdurig werkzoekenden niet aan een baan helpt. Daarnaast is het de vraag of overheden op zo’n grote schaal wel kwalitatieve jobs kunnen aanbieden. Dat zegt ook professor Ides Nicaise (KU Leuven), die vergelijkbare systemen in het buitenland onderzocht, op VRT NWS. “Het gevaar bestaat dat je allerlei vormen van dwangarbeid krijgt om mensen bezig te houden. Maar als ze het zinloos vinden, of als het soort werk hen niet ligt, worden ze gesanctioneerd.”

“Bovendien stigmatiseert het werkzoekenden”, zo zegt Nicaise. “Omdat het verplicht is, gaan werkgevers denken dat ze niet gemotiveerd zijn.”

Meer nog, volgens Nicaise is de verplichte gemeenschapsdienst nefast voor de reguliere tewerkstelling. “Voor een werkgever is het veel voordeliger om iemand aan te nemen in zo’n nepstatuut. Daardoor is de kans op een regulier arbeidscontract voor werkzoekenden kleiner.”

Daarnaast druist de verplichting in tegen het principe van het recht op arbeid, en dus ook het recht op vrije keuze van arbeid.

Dirk Van der Ougstraete (62) is officier bij de Brusselse Hoofdstedelijke Dienst voor Brandweer en Dringende Medische Hulp.

Driehonderd per dag. Zoveel interventies moesten de brandweerdiensten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest doen tijdens de eerste lockdown in ons land. Dat zijn er vijftig meer dan gemiddeld. Vaak waren ze coronagerelateerd.

“Onze job is sinds de lockdowns een pak moeilijker geworden. Als we iemand naar het ziekenhuis brengen met de ambulance, moeten we heel het voertuig opnieuw ontsmetten. We moeten veel meer uitrijden dan anders en vaak met minder volk, omdat er regelmatig collega’s uitvallen door coronabesmettingen”, vertelt Dirk Van der Ougstraete. Hij is militant voor ACV Openbare Diensten met meer dan 30 jaar dienst bij de Brusselse brandweer.

GEEN CORONAPREMIE

“Ondanks de tegenslagen hebben de mensen op het terrein keihard gewerkt. Dat verdient toch erkenning, zou je denken. Als je weet dat de Brusselse regering vijf miljoen over had op het einde van 2020, dachten wij: waarom krijgen wij geen coronapremie, net zoals ze die in de zorg krijgen?”

Die kregen ze niet. “Het excuus is dat we een instelling zijn van ‘openbaar nut’, net als de Brusselse administratieve diensten. Als ze die premie aan ons zouden geven, zouden ze die ook aan de rest moeten geven.”

Daar begint het probleem, volgens Van der Ougstraete. “In de rest van het land behoren de brandweerdiensten tot een hulpverleningszone, terwijl wij in Brussel deel uitmaken van de administratie. Dat klopt niet.”

TAALWETGEVING

De taalwetgeving – van toepassing op de Brusselse administratieve diensten – gooit verder roet in het eten. “Nieuwe mensen worden eentalig aangeworven.

Heb je een diploma van een Vlaamse instelling? Dan word je als Nederlandstalige aangeworven, ook al ben je perfect tweetalig. Ongeveer dertig procent van de aanwervingen moeten Nederlandstaligen zijn, de rest Franstaligen. Met andere woorden: als je tweetalig bent en een Nederlandstalig diploma hebt, word je meer benadeeld dan een Franstalige die geen woord Nederlands kan.”

“Hard gewerkt tijdens de lockdowns, maar op respect moeten we niet rekenen.”

Daar komt nog bij dat ze wel een tweetalige dienst moeten aanbieden. “In elke ambulance moet dus zowel een Frans- als Nederlandstalige collega aanwezig zijn. In de praktijk is dat niet haalbaar, want dan moeten de Nederlandstalige collega’s dubbel zoveel shiften doen als de Franstaligen. Hopelijk dringt het bij de beleidsmakers snel door: de Brusselse brandweerdiensten en ambulanciers zouden geen instelling van openbaar nut mogen zijn, maar een organisatie waar functionele tweetaligheid verplicht is.” 🗣️

TEKST
Nathalie De Bisschop

FOTOGRAFIE
Anton Coene

Bart Somers uit de bocht,

vastgelegd. Daarvoor beschikt hij met het ABB over een sterke administratie die ook het juridisch onderzoek voert naar de wettelijkheid van bepaalde beslissingen. Op basis van de adviezen van zijn administratie dient hij corrigerend op te treden.

OP GLAD IJS

Dat uitgerekend een viceminister-president van de Vlaamse regering de eigen regels overtreedt en daarbij zijn administratie overrulet is du jamais vu. Het is ongezien en ongehoord dat een minister zo flagrant de wet naast zich neerlegt louter en alleen om zijn politieke agenda van afstoting van maatschappelijke dienstverlening en terugschroeven van sociale bescherming te realiseren. De minister begeeft zich op zeer glad ijs en zorgt ervoor dat we ons heel ernstige vragen stellen over andere privatiseringsdossiers waarin hij niet wilde optreden en liet 'passeren'.

Hoe kunnen we als vakbonden nog samenwerken met de minister over andere dossiers, nu hij zelf het syndicaal statuut zo manifest aan zijn laars lapt? Ons vertrouwen in minister Somers is volledig zoek. ●

HALLUCINANTE VASTSTELLING

Uit dat dossier blijkt dat het ABB na grondig onderzoek wél tot de conclusie komt dat de klacht van de vakbonden gegrond is. Het Agentschap bereidde zelfs de vernietiging van het besluit voor omdat het op diverse punten onwettelijk is. Het is dan ook hallucinant om te zien dat minister Somers de conclusies van zijn eigen administratie volledig naast zich neerlegt en dus een onwettelijk genomen beslissing goedkeurt. Het is dus niet meer dan logisch dat we de beslissing van de minister aanvechten bij de Raad van State.

Los van zijn politieke agenda – hij is fervent voorstander van afstoting en privatisering – duikt hier een ander probleem op. Als minister van Binnenlands Bestuur moet Bart Somers erop toezien dat de lokale besturen de wettelijke bepalingen toepassen die het parlement of hijzelf hebben

en Regionale Besturen tekenden tegen deze beslissing beroep aan bij de gouverneur van de provincie West-Vlaanderen en het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB). Om twee grote redenen: de beslissing is in strijd is met de bepalingen van het decreet over het lokaal bestuur en vooraf werd niet onderhandeld met de vakbonden over deze beslissing.

VERRASSENDE BESLISSING

De verbazing bij de vakbonden was groot toen het antwoord op de klacht niet kwam van het ABB of van de gouverneur - wat gebruikelijk is - maar van Vlaams minister Somers. Die ziet geen redenen om op te treden tegen de beslissing van het OCMW. De minister vindt zelfs dat het OCMW Oostende gepast inspeelt op de noden op het terrein en op de veranderingen in het zorglandschap. Samen met een zeer gebrekkige juridische argumentatie wekte dit antwoord bij de vakbonden argwaan op. In het kader van openbaarheid van bestuur vroegen de vakbonden het volledige dossier bij het ABB op.

De commotie in Oostende is je de voorbije weken wellicht niet ontgaan. De verontwaardiging ontstond nadat minister Somers de privatisering van de thuiszorgdiensten van het OCMW goedkeurde. Tegen het advies van zijn administratie in. Dat de minister zich hier op zeer glad – juridisch – ijs begeeft, is voor ACV Openbare Diensten duidelijk.

TEKST
ACV Openbare Diensten

FOTOGRAFIE
Belga / Nicolas Maeterlinck

WAT VOORAFGING...

Op 30 augustus 2021 beslist het OCMW van Oostende om de thuiszorgdiensten van het OCMW vanaf 1 januari 2022 te privatiseren en over te dragen aan de vzw i-mens. ACV Openbare Diensten en ACOD Lokale

ons vertrouwen is zoek

#BUTTERFLYEFFECT

Het vlindereffect als boodschap van hoop

Hoe één kleine actie levens kan veranderen

TEKST
Eva Hugaerts

FOTOGRAFIE
WSM

Het zijn sombere tijden. Elke dag worden we geconfronteerd met enorme problemen waar we geen vat op lijken te hebben: de klimaatverandering, de aanslepende coronapandemie, de toenemende ongelijkheid, een wereldwijde economische crisis ... Je zou voor minder de moed laten zakken. En toch!

Gezondheidsorganisatie GK in Bangladesh verandert het leven van de allerarmsten: met toegankelijke medische zorg, gratis opleidingen, betaalbare medicatie en ziekteverzekering ...

Het maakt wél uit wat je doet en het heeft zin om te vechten tegen de moedeloosheid. Daar is de ngo WSM (We Social Movements) van overtuigd. Met de campagne #ButterflyEffect wil WSM een boodschap van hoop verspreiden: dat individuele acties, versterkt door sociale bewegingen, wel degelijk tot positieve verandering kunnen leiden. Het vlindereffect, dus.

Katrien Liebaut van WSM is rotsvast overtuigd van deze boodschap. “Kijk maar naar de geschiedenis”, vertelt ze, “Als Rosa Parks niet in actie was geschoten op de bus, samen met de sociale beweging rond haar, dan was de evolutie van de Amerikaanse burgerrechten misschien helemaal anders gelopen.”

WSM gelooft in de kracht van de individuele actie, maar dat betekent niet dat het onze individuele verantwoordelijkheid is om de grote maatschappelijke problemen op te lossen. Katrien: “Jouw acties doen ertoe, maar zijn niet voldoende. Om de klimaatverandering te keren volstaat het niet om minder vlees te eten of geen vliegtuig meer te nemen. Ook bedrijven moeten hun verantwoordelijkheid opnemen, van vliegtuigmaatschappijen die goedkope tickets verkopen tot kledingbedrijven die fast fashion blijven produceren, zogenaamd omdat de consument dit vraagt.”

Overheden hebben een voortrekkersrol te spelen én hebben de middelen in handen om ook multinationale bedrijven te dwingen hun verantwoordelijkheid te nemen. “WSM werkte mee om een wetsvoorstel over verplichte ketenzorg op tafel te leggen op Belgisch niveau. De wet verplicht bedrijven om werk te maken van ‘due diligence’ (gepaste zorgvuldigheid, nvdr) door te weten wat er gebeurt in elke schakel van de productieketen. Een H&M, Inditex of ander groot textielbedrijf kan met zo’n wet niet langer de verantwoordelijkheid van zich afschuiven en schermen met het argument dat ze niet op de hoogte zijn van de erbarmelijke arbeidsomstandigheden bij hun onderaannemers.”

“Dat we hier een sterke sociale bescherming hebben, is grotendeels te danken aan de inzet van vakbonden. Toen de coronacrisis uitbrak en veel mensen plots zonder werk vielen, hadden ze door onze sociale zekerheid wel een vangnet. Maar de gevolgen van de coronacrisis in landen zonder sociale bescherming zijn rampzalig. Sociale bewegingen dwingen de overheid die rol te spelen”, aldus Katrien. “En door mensen te verenigen, bereiken ze sneller iets.”

WSM versterkt organisaties die inzetten op waardig werk voor iedereen en die mee de

#BUTTERFLYEFFECT

sociale zekerheid in hun land uitbouwen. Zoals de vakbond voor textielarbeiders NGWF in Bangladesh. “Onze financiële bijdrage biedt deze vakbond de garantie om op langere termijn te werken. Het vraagt heel wat tijd en inzet om mensen te overtuigen vakbondslid te worden. Voor wie maar een minimumloon of minder verdient, is een ledenbijdrage betalen geen prioriteit. Bovendien worden vakbonden in Bangladesh vaak vijandig bejegend. Leden riskeren ontslagen te worden, zelfs al zijn er wetten die dat verbieden.” Hoe vakbonden mee het verschil kunnen maken in het leven van de mensen, toont ook het verhaal van Elly Rosita Silaban (zie kaderstukje).

Een andere Bengalese partner van WSM is de gezondheidsorganisatie GK. Ze biedt niet alleen betaalbare medische zorg aan, de organisatie geeft ook aan jonge mannen en vrouwen in een kwetsbare situatie een duwtje in de rug met een opleidingscentrum voor gezondheidswerkers. “Studenten die een opleiding volgen engageren zich om nadien nog een tijdje in dienst te blijven bij de organisatie. Zo doen ze ervaring op, én bereikt GK meer patiënten. En later kunnen ze bij GK verdere specialisaties volgen. De gezondheidswerkers gaan aan de slag op moeilijk bereikbare plaatsen: veraf gelegen dorpen of sloppenwijken waar kledingarbeiders wonen en waar de toegang tot medische zorgen minimaal is. Daarnaast heeft GK een eigen ziekenhuis en zelfs een eigen fabriek voor geneesmiddelen. Mensen kunnen zich ook aansluiten bij de ziekteverzekering van GK, met een bijdrage in verhouding tot hun inkomen. Meer dan twee miljoen Bengalezen krijgen zo toegang tot betaalbare en toegankelijke gezondheidszorg. Ondertussen is GK zo groot geworden dat het met de overheid in gesprek is over de uitbouw van een betere nationale sociale bescherming. Het vlindereffect hier zit hem in verschillende aspecten van de werking, maar het strafste vind ik het parcours van de gezondheidswerkers: iemand die anders niet de kans zou krijgen om zich te ontplooien, kan bij GK toch een opleiding volgen en is daarna verantwoordelijk voor duizenden mensen.”

Kortom, het vlindereffect is overal. Het is de ambitie van WSM om al die vlinders nog sterkere vleugels te geven, en tegelijk een hoopvolle boodschap te verspreiden. Want ja, het klinkt misschien een beetje melig, maar ‘together we make change happen’.

“Als Rosa Parks niet in actie was geschoten op de bus, dan was de evolutie van de Amerikaanse burgerrechten misschien helemaal anders gelopen.”

Katrien Liebaert
WSM

Tijdens de 20 km van Brussel zamelden vrijwilligers geld in door mee te lopen.

Together we make change happen

Ook jij kan het vlindereffect versterken. Met een financiële gift aan WSM. Of via jouw sociale media: deel WSM's positieve boodschap of, beter nog, jouw eigen vlindereffect met de hashtags [#togetherwemakechange happen](#) [#ButterflyEffect](#).

Wil je meer doen? Op de actiewebsite van WSM zet je heel eenvoudig zelf een inzamelactie op.

Giften vanaf 40 euro geven recht op belastingvermindering.

acties.wsm.be

Elly Rosita Silaban is voorzitter van de vakbond K-SBSI in Indonesië

“Wat echt helpt? Weten dat je niet alleen staat!”

“Tot vandaag voelen we de gevolgen van de pandemie. Maar het verlamt ons niet. In een sportschoenenfabriek waar 10.000 mensen werken, stonden 1.000 jobs op het spel. Wij kwamen tot een akkoord: geen naakte ontslagen, een uitstapregeling en de belofte om vakbondswerk niet te boycotten. In een andere multinational met 16.000 werknemers, wordt dankzij sociaal overleg niet in de salarissen geknipt. Weet je wat echt helpt? Weten dat je niet alleen staat.”

“Samen met ACV en WSM voeren we de #PayYourWorkers-campagne. Dankzij de sterke internationale boodschap kunnen onze militanten hun eisen kracht bijzetten tijdens onderhandelingen. Eigenlijk kwam de coronacrisis bovenop een andere: die van de in 2019 ingevoerde Omnibus Law on Job Creation, een nieuwe arbeidswet in Indonesië ten koste van de mensen, die hyperflexibel moeten werken.”

“Van bij het begin voeren wij actie tegen deze wet. We doen dat zo veel mogelijk samen met andere Indonesische én internationale vakbonden. De wet mag dan wel een lokaal probleem zijn, de samenwerkingen met collega's in binnen- en buitenland maken onze strijd globaal.”

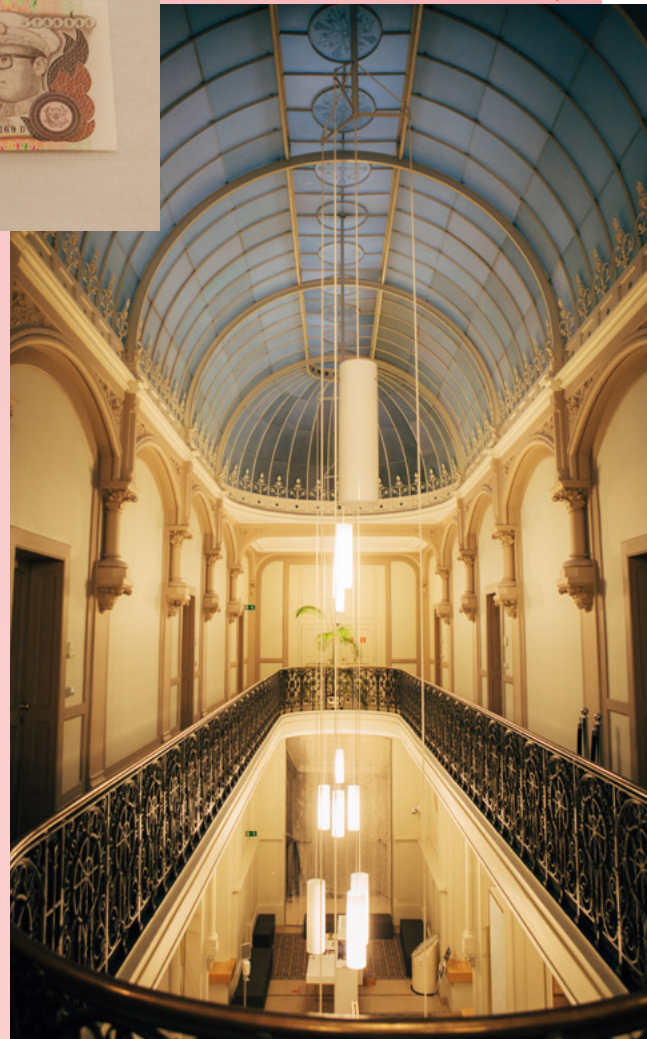
“De regering weigert al zes jaar om de minimumlonen te verhogen. Daarom focussen wij op de bedrijven. Het lijkt misschien een kleine verwezenlijking. Toch beschouw ik een onderhandeling die leidt tot een loonsverhoging in één bedrijf als een overwinning. Eén akkoord dat vele levens verandert: een butterfly-effect, toch?”

De Indonesische vakbondskoepel K-SBSI vertegenwoordigt arbeiders uit alle sectoren. Met meer dan 800.000 leden is K-SBSI één van de grootste onafhankelijke vakbonden in het land. ACV en WSM werken al meer dan 25 jaar met hen samen.

BRUSSEL

Elke maand trekken we door Vlaanderen, op zoek naar opvallende verhalen in de publieke sector.

VANDAAG: HET MUSEUM VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIË IN BRUSSEL

TEKST
Nathalie De Bisschop

FOTOGRAFIE
Anton Coene

Je zou het niet zeggen, maar achter een eenvoudige, grijze gevel op een boogscheut van het Brusselse centraal station huist een imposant gebouw waar je mond spontaan van openvalt. Het licht dat binnenvalt door immense lichtkoepels onthult de indrukwekkende architectuur van het museum van de Nationale Bank van België.

De oude loketten in het midden van de gang doen het al vermoeden: dit eclectische pand deed vroeger dienst als – hoe kan het ook anders – bank. Je herkent elementen uit de latere art nouveau, maar je vindt vooral neogotische sculpturen in het negentiende-eeuwse gebouw. “Het is prachtig. Ik kijk er nog steeds met bewondering naar”, vertelt conservator Jules Huysmans.

De Nationale Bank kocht het gebouw meer dan twintig jaar geleden. “Na een grondige restauratie en nadat de

bibliotheek er enkele jaren was gehuisvest, hebben we er vier jaar geleden het museum geopend. We hebben hard gewerkt om hier een interactief en toegankelijk museum neer te zetten. De geschiedenis van geld is niet echt sexy – daar moeten we eerlijk in zijn – maar dat wil niet zeggen dat je het niet interessant kan maken.”

In het gratis museum vind je geld in alle vormen en uit alle tijden. Van munten en biljetten zoals we die nu kennen, tot schelpjes, kralen en zelfs zout. “Vroeger werd zout gebruikt als betaalmiddel. Het is een middel om eten te bewaren en was dus heel waardevol. Het woord ‘salaris’ komt trouwens van ‘sal’, Latijn voor zout. Romeinse soldaten werden gedeeltelijk in zout uitbetaald.”

Ook nieuwe biljetten komen uitgebreid aan bod. Je vindt er niet alleen alle eurobiljetten die ooit gemaakt zijn

sinds de invoering twintig jaar geleden – een verjaardag die het museum dit jaar in de kijker zet –, maar ook een pak nooit uitgebrachte ontwerpen.”

Over negen maanden gaat Jules met pensioen. Hij heeft dan

42 jaar voor de Nationale Bank gewerkt. “Ik heb geschiedenis gestudeerd, maar ben hier na mijn studies begonnen als gewone bankbediende. Mijn liefde en interesse voor geschiedenis zijn nooit verdwenen. Toen ze me zes jaar geleden vroegen de museumplaat te versterken, heb ik geen seconde getwijfeld. Er zijn slechtere manieren om een carrière af te sluiten.”

www.nbbmuseum.be

23 januari 2021/22

De voorbije weken haalde de gevangenis van Antwerpen het nieuws met schrijnende situaties van overbevolking. Met acht in een cel van vier, gedetineerden die op de grond moesten slapen ... De zoveelste crisis leidde tot de zoveelste tijdelijke oplossingen.

De crisis vormde een nieuwe aanleiding voor de vakbonden om bij justitieminister Van Quickenborne nog eens op dezelfde nagel te kloppen: er moeten structurele oplossingen komen voor deze en andere misstanden binnen ons gevangenisstelsel. “Het masterplan 3 dat minister Geens op de rails zette, moet door Van Quickenborne worden uitgevoerd,” aldus Frank Conings van ACV Openbare Diensten.

Voor de overbevolking is er op korte termijn geen structurele oplossing mogelijk, aldus Frank Conings, omdat eerst het chronisch probleem van personeelstekort moet worden aangepakt en het gebrek aan infrastructuur. “De Antwerpse gevangenen zijn nu overgeplaatst naar andere overbevolkte gevangenissen, waar de minister bedden liet bij plaatsen. Maar daar staat geen extra personeel tegenover. Dat is niet houdbaar.”

Het kabinet van de minister werkt wel aan een aanwervingsplan,

© Christophe De Muynck

maar de uitdagingen zijn groot. “We zien de instroom dalen en bij de -26-jarigen is er een heel grote uitstroom. Grote oorzaak daar is de verkorte opleiding, waardoor mensen eigenlijk onvoorbereid op de werkvloer starten. Komt daarbij dat het bestaande personeel al meer dan de handen vol heeft om nieuwkomers te begeleiden. Dan is het niet te verwonderen dat als er in Brussel 100 vacatures worden opgesteld, daar 0 kandidaten op af komen.”

Twee jaar geleden had het gevangenispersoneel 570.000 dagen verlofachterstand opgebouwd, dat is ondertussen opgelopen tot 600.000 dagen. “Onder Geens werd beslist om 10% te besparen op personeel en het personeelskader van 6.825 voltijdsen op te vullen, waar we continu met 500 mensen onder zitten. We vragen om op alle niveaus en in alle functies bijkomend personeel aan te

werven. Bij staking moeten we nu een minimale dienstverlening voorzien. In de praktijk leunen we dagelijks aan tegen die minimale bezetting, dat is schrijnend. Met corona stijgt de uitval onder het personeel en raken de mensen nog meer uitgeput. De kar is overvol, we kunnen daar niet meer aan trekken.”

Extra personeel is niet alleen nodig in de bestaande gevangenissen, maar ook in de nieuwe gevangenissen die dit jaar openen en de geplande detentiehuisen. “De nieuwe infrastructuur is goed om het probleem van de overbevolking op te lossen. Maar personeel elders weghalen om daar in te zetten - wat tot nu altijd de oplossing was - kan niet langer. Ik ben hoopvol, ik merk dat de situatie in de gevangenissen bij de minister een snaar heeft geraakt die zorgt voor meer bereidwilligheid om aan onze eisen tegemoet te komen.”

© Elise Vandeplancke

Zet de politiek onder druk

**TEKEN DE PETITIE
TEGEN DE LOONWET!**

Elke dag worden we om de oren geslagen met prijsstijgingen. Energie, voeding, brandstof, huisvesting ... De prijzen swingen de pan uit en ons dagelijks leven wordt stilaan onbetaalbaar.

Dat komt omdat de lonen van mensen niet even snel mee stijgen. De loonnormwet zorgt er immers voor dat lonen slechts minimaal mogen stijgen, ook in bedrijven die veel winst maken.

De loonnormwet speelt vooral in de privésector, maar ook voor de openbare sector is de wet

belangrijk. Wat de regering de privésector oplegt, geldt vaak als referentie voor de openbare sector.

Om het leven betaalbaar te houden willen ACV, ABVV en ACLVB dat de loonnormwet wordt aangepast. Daarom lanceerden we een petitie. Als we 25.000 handtekeningen verzamelen, dan moet het Belgisch parlement verplicht debatteren over de loonnormwet. Die 25.000 werd pijsnel bereikt, maar de teller blijft lopen. Hoe meer mensen de petitie tekenen, hoe luider het signaal aan de politiek!

DE WINNAARS!

Jan Vanhoof en Koen Doornaert zijn de gelukkige winnaars van onze boekenwedstrijd. Zij winnen elk een exemplaar van de debuutroman ‘De Biograaf’ van NT-redacteur Willem-Jan van Ekert, omdat ze het antwoord wisten op onze wedstrijdvraag ‘Welke openbare ambten oefende de schilder Jan Olis vanaf 1654 uit?’. Het juiste antwoord was natuurlijk schepen, burgemeester en belastinginnehmer. Proficiat!

TEKEN HIER DE PETITIE:
WWW.BITLY.COM/PETITIE-LOONNORM

Post-it

FICO®

Op mijn computer heb ik een gele Post-it® geplakt waarop de datum van de deadline voor deze rubriek staat gekrabbeld. Ik heb nog even de tijd zie ik en roep Fico bij me. De hond heeft - geconditioneerd als deze diersoort al eeuwenlang is - meteen door dat we samen gaan wandelen. Fico kwam er op voorschrift van de huisarts, die letterlijk op zo'n papiertje 'hondje kopen' had geschreven. De dagelijkse wandelingen met de trouwe viervoeter zijn goed voor de gezondheid, dat heb ik al ondervonden. En Fico zorgt ook voor veel plezier in het leven.

Waar Fico echter niet voor kan zorgen - eeuwenlange conditionering ten spijt - is het opruimen van zijn gevoeg. Sinds ik er door een gemeenteambtenaar terecht op gewezen werd dat ik daar met behulp van een Doggy Bag® zelf voor moet instaan, draag ik altijd een rolletje van de plastic zakjes bij me. Het ijverige gemeentebestuur heeft er - heel slim - voor gezorgd dat er niet al te veel vuilnisbakken in het dorp staan opgesteld. Met als gevolg dat mijn wandelingen volgens de huisarts lang genoeg zijn om het cholesterolpeil aanvaardbaar te houden.

Weer thuisgekomen, haal ik de Post-it® van de computer en begin te schrijven. Nog niet aan deze rubriek, dat komt straks wel. Nee, het is een brief aan de producent van Post-it®, 3M. Of ze als de wederweerga zelf hun sh*t in Zwijndrecht willen komen opruimen en verschepen naar Saint Paul, Minnesota, USA. Zo niet, dan zal ik een politicus vragen- die hier ongetwijfeld een opportuniteit® in ziet (ook een vorm van conditionering) of hij persoonlijk die rommel in de tuin van 3M's CEO wil gaan dumpen.

En zo zal dankzij Fico de Oosterweelverbinding geheel volgens planning voltooid worden! 🐾